

О.О. Горошанська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Н.Б. Кащена, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ

Глобалізація та інтернаціоналізація світової економіки, відкриття кордонів, посилення конкуренції на ринку праці вимагають зміни базових моделей традиційної системи освіти, приведення її у відповідність до потреб інтеграції світового та європейського освітніх процесів. Оновлена система освіти має забезпечити готовність випускників виконувати специфічні завдання професійної діяльності та демонструвати певну поведінку після завершення процесу навчання за конкретною освітньою програмою. Таким вимогам відповідає компетентнісний підхід, результатом якого є не набір знань, які передбачені навчальною програмою, а формування у майбутніх випускників здатності застосовувати отримані знання для ефективного вирішення професійних завдань, самостійно приймати рішення, адаптуватись до швидких змін у суспільстві та вирішувати проблеми в нестандартних ситуаціях. Тому актуальною є проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців, зокрема фахівців фінансово-економічного напрямку.

Компетентність слід розглядати як характеристику особистості, що відображає готовність і можливість людини розв'язувати професійні завдання та вирішувати проблемні питання, спираючись на власний досвід, спосіб діяльності, використовуючи вміння та знання, набуті під час навчання у ЗВО. Критерієм професійної компетентності є соціальне значення результатів праці фахівця, його самобутність, оригінальність, креативність, авторитетність у конкретній галузі знань.

Дослідження показали, що майбутнім фахівцям фінансово-економічного напрямку мають бути притаманні такі якості, що характеризують їхню професійну компетентність: 1) володіння на високому рівні професійною діяльністю в певній галузі; 2) здатність проектувати свій подальший професійний розвиток; 3) здатність нести професійну відповідальність за результати своєї праці; 4) здатність здійснювати виробничі, професійні дії; 5) володіння та впровадження своїх знань за допомогою комп'ютера та автоматизованих систем; 6) досягнення потрібного рівня професійних якостей, знань і вмінь; 7) збагачення досвіду професії завдяки особистому творчому внеску;

8) готовність до якісної і кількісної оцінки своєї праці, вміння самостійно це робити.

Ураховуючи багатоаспектність досліджуваної проблеми та результати вивчення сутнісних складових професійної компетентності майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку, нами виокремлено такі структурні компоненти професійної компетентності:

1. Спеціальна компетентність – вміння використовувати професійні знання на досить високому рівні, здатність проектувати свій професійний розвиток.

2. Управлінська компетентність – вміння фахівця ефективно планувати, організовувати, мотивувати, контролювати діяльність підприємства.

3. Інформаційна компетентність.

У складі інформаційної компетентності можна виокремити:

– медійну компетентність, тобто вміння фахівця орієнтуватися в потоці інформації, працювати з різними джерелами інформації, володіння навичками користування ПК;

– інформаційно-аналітичну компетентність, яка пов'язана із вміннями фахівця сприймати, узагальнювати, аналізувати та критично оцінювати професійно важливу інформацію, приймати рішення з використанням ІКТ.

4. Творча компетентність – це здатність і готовність до творчої професійної діяльності, самостійність і активність у розв'язанні професійних завдань, здатність генерувати ідеї, висувати гіпотези; асоціативність мислення; здібність переносити знання та вміння у нові ситуації; здібність подолати інертність мислення; незалежність суджень; критичність мислення, здібність оцінювати судити.

5. Комунікативна компетентність – вміння встановлювати й розвивати ефективні взаємини між учасниками професійної діяльності.

6. Особистісна компетентність – володіння прийомами особистісного самовираження, саморозвитку і самореалізації; неохочість до професійного старіння та вміння раціонально організувати свою працю.

Отже, професійна компетентність охоплює широке коло характеристик професіонала: його здатності, професійно-особистісні характеристики, знання, уміння і навички, можливість прийняття ціннісних основ професії, володіння засобами діяльності, що в сукупності повинно забезпечувати якісне й раціональне рішення професійних завдань. Саме тому компетентісно модернізована освіта має формувати в особистості здатність до прийняття та реалізації важливих для її життя рішень.